RAADSVOORSTEL

Postregistratienummer	21.0011413

Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van de Transformatievisie JeugdzorgPlus 2023 en verder
Sector	Samenlevingszaken
Portefeuillehouder	R.M. Wiersma-de Faria
Steller	S. Rem

Inleiding

In 2018 startten de achttien gemeenten in de regio Noord-Holland-Noord een transformatie in de JeugdzorgPlus. We sloten een contract af met jeugdhulpaanbieder Horizon die de locatie Antonius in Bakkum (gemeente Castricum) opende. Het contract loopt op 4 februari 2023 af en kan juridisch gezien niet verlengd worden. Dit stelt ons in de gelegenheid om een transformatievisie op te stellen en nieuwe afspraken te maken om gewenste veranderingen in de JeugdzorgPlus verder door te zetten. Dit kunnen gemeenten niet alleen. We hebben alle betrokkenen in de jeugdhulp, jeugdrechtketen en het onderwijs nodig om de zorg te verbeteren voor jeugdigen met zeer complexe problematiek.
In dit visiedocument is vastgelegd hoe we de inhoudelijke doorontwikkeling van de JeugdzorgPlus zien in onze regio's. Het biedt ons de komende jaren houvast bij deze opgave. We zien JeugdzorgPlus als een tijdelijke opname, die erop gericht is jeugdigen voor te bereiden op een voor hen geschikte plek in de maatschappij. Met specifieke aandacht voor betrokkenheid van het netwerk, onderwijs/werk, huisvesting en het opbouwen van een (in)formeel netwerk.
De grootste opdracht ligt bij het gezamenlijk voorkomen van instroom in de JeugdzorgPlus. Deze opdracht legt de afhankelijkheden bloot tussen verschillende betrokkenen: alleen in gezamenlijkheid kunnen we JeugdzorgPlus voorkomen en uitstroom bevorderen. Deze visie is daarmee breder dan sec de verwerving van gesloten jeugdhulp.

Beslispunten

1. de 'Transformatievisie JeugdzorgPlus 2023 en verder' vast te stellen met daarin de drie speerpunten:
    a. het voorkomen van gesloten plaatsingen;
    b. het gecontroleerd afbouwen van gesloten plaatsingen;
    c. het bevorderen van de uitstroom uit de geslotenheid.

Beoogd effect

De visie geeft de kaders mee om JeugdzorgPlus vanaf 2023 voor de achttien NHN gemeenten te verwerven, zodat jeugdigen met een machtiging gesloten jeugdhulp passend geholpen kunnen worden. Tevens wordt er een bredere opgave meegegeven aan het gehele zorgveld om gesloten plaatsingen te voorkomen en gecontroleerde afbouw van gesloten plaatsen te bespoedigen. Dit vraagt een sterke regierol van gemeenten en commitment van alle betrokken partijen bij JeugdzorgPlus. Gezien de afhankelijkheidsrelatie tussen de afzonderlijke partijen is samenwerking essentieel om de ambities in de visie te behalen.

Argumenten

1.1 De Jeugdwet bepaalt dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het aanbieden van gesloten jeugdhulp.
De Jeugdwet schrijft voor dat gemeenten de verantwoordelijkheid hebben om gesloten jeugdhulp aan te kunnen bieden aan jeugdigen die een machtiging gesloten jeugdhulp opgelegd hebben gekregen van de rechter. Dat betekent dat we nog steeds aanbod beschikbaar moeten hebben.

1.2 De gemeenteraden stellen met deze transformatievisie de kaders vast waarbinnen de colleges uitvoering kunnen geven aan de gesloten jeugdhulp.
In de transformatievisie stellen wij, dat zolang deze zorg beschikbaar moet zijn wij binnen de kaders van de wet de zorg zo open mogelijk willen organiseren omwille van de jeugdige. Tegelijkertijd zien wij de JeugdzorgPlus als een time-out-voorziening waar de jeugdige zo kort mogelijk verblijft. Bij het stapsgewijs afbouwen van JeugdzorgPlus hoort de ontwikkeling van passende alternatieven gericht op de situatie van de jeugdige. Deze ontwikkeling moet zowel binnen de JeugdzorgPlus plaatsvinden als binnen de voorliggende vormen van jeugdhulp. De doelen uit de transformatievisie worden na vaststelling verder uitgewerkt in een inkoopvisie. Deze wordt door de colleges vastgesteld.

1.3 De transformatievisie JeugdzorgPlus sluit aan op de ambities uit het Thuis voor Noordje.
Eerder hebben we op Noord-Holland-niveau geconcludeerd dat voor sommige zorgvormen de samenwerking op een breder niveau moet worden vormgegeven om voorzieningen beschikbaar te houden in onze provincie. Dit geldt voor de JeugdzorgPlus aangezien er een relatief klein aantal jeugdigen gebruikt maakt van deze zorg en we de ambitie uitspreken om dit aantal verder te laten dalen. In het bovenregionaal plan Thuis voor Noordje werken jeugdhulpregio’s, het onderwijs, gecertificeerde instellingen en zorgaanbieders met elkaar samen om alle jeugdigen die JeugdzorgPlus nodig hebben op te vangen binnen onze eigen provincie en voorzieningen te ontwikkelen voor de zeer specialistische doelgroep. We willen voorkomen dat deze jeugdigen ver buiten de provincie moeten worden geplaatst. De visie voor onze regio en de ambities vanuit het Thuis voor Noordje sluiten op elkaar aan.

Daarnaast worden landelijke ontwikkelingen nauwgezet gevolgd om aansluiting te behouden tussen regionaal beleid en landelijke ambities.

1.4 De transformatie van JeugdzorgPlus vraagt om gezamenlijke verantwoordelijkheid en een sterkere regierol daarin voor de gemeente.
De transformatie komt met randvoorwaarden. Het gezamenlijk optrekken tussen het onderwijs, zorgaanbieders, gemeenten, gecertificeerde instellingen en de jeugdrechtketen is een noodzakelijke voorwaarde om toe te werken naar een toekomst waarin jeugdigen met complexe zorgvragen niet meer in geslotenheid hoeven te verblijven. We spreken van een gezamenlijke verantwoordelijkheid, omdat gemeenten zelf geen gesloten plaatsing kunnen opleggen, dat doet immers de rechter. Om instroom te beperken moeten we met elkaar onderzoeken welke alternatieven nodig zijn om inzet van een gesloten machtiging te voorkomen. Daarnaast kunnen gemeenten een grotere regierol pakken in het doorontwikkelen van passende alternatieven van lichtere vormen van jeugdhulp om JeugdzorgPlus te voorkomen én om uitstroom te bevorderen. De visie op JeugdzorgPlus is daarmee breder dan de geslotenheid zelf, daar het aan gemeenten de opdracht meegeeft om een passend voorliggend jeugdhulpveld te hebben wil deze afbouw verantwoord plaatsvinden.

Kanttekeningen

1. Dit betreft een advies op bovenregionaal niveau waar de gemeente Opmeer enkel op hoofdlijnen bij betrokken is. Dit advies is dan ook gebaseerd op een bovenregionaal stuk.

2. De gemeenteraad kan besluiten de voorliggende visie niet of niet op dit moment vast te stellen. Dit heeft consequenties voor de planning van de inkoop en het tijdig kunnen afsluiten van nieuwe contracten per 2023.

3. Bij het realiseren van een gecontroleerde afbouw zijn wij als gemeenten afhankelijk van de betrokkenheid en daadkracht van partners om ons heen. We kunnen daar als gemeente regie op voeren, maar het tempo van de organisaties kunnen wij niet altijd bepalen. De samenwerking moet tot doel hebben om geschikte duurzame alternatieven beschikbaar te maken in het voorveld om jeugdigen eerder op te vangen of na geslotenheid te laten uitstromen. Het gaat hier bijvoorbeeld om specialistische ambulante alternatieven of gezinsvormen.

4. Tevens is er nog een slag te slaan met betrekking tot de financiering van het onderwijs in en rondom JeugdzorgPlus. De financiering vanuit het ministerie is niet faciliterend aan de afbouwbeweging die wij met onze partners willen maken. Op dit moment loopt er op Noord-Holland niveau een lobby richting het Rijk voor een beter passende financieringssystematiek.

5. Ten slotte vraagt het werken met zeer complexe jeugdigen beschikbaarheid en een bepaalde deskundigheid van zorg- en onderwijspersoneel. Gemeenten kunnen hierop sturen in het pakket van eisen bij de verwerving. Organisaties moeten hierin investeren. Denk aan training in het voorkomen van escalaties. Een meer open setting met minder vrijheidsbeperkende maatregelen betekent bijvoorbeeld ook dat de kans op weglopen groter wordt. Toch zeggen wij

met elkaar dat we liever ons sterk maken voor het voorkomen van weglopen, dan het in stand houden van geslotenheid wat veelal als traumatiserend wordt ervaren door jeugdigen.

Financiën

Met dit voorstel wordt de transformatievisie ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. Dit leidt niet tot aanpassingen in de begroting. We verwachten dat de gecontroleerde afbouw van JeugdzorgPlus een verschuiving in de kosten teweeg gaat brengen. We willen de inzet van deze (duurdere) zorgvorm voorkomen door passende alternatieve voorliggende zorgvormen door te ontwikkelen. We geven een impuls en opdracht aan de aanbieder om proactief te participeren in het voorkomen van instroom. We verwachten hiermee een dalende instroom in JeugdzorgPlus. Tegelijkertijd zullen de meest kwetsbare jeugdigen intensieve vervolghulp nodig hebben om een stabieler toekomstperspectief te krijgen. De beweging naar kleinschaligheid zal ook de nodige investeringen met zich meebrengen.
Op termijn verwachten we dat de uitgaven van zwaardere jeugdhulp afnemen en dat uitgaven in andere vormen van jeugdhulp (en eventueel lokale, vrij toegankelijke jeugddomein) toenemen, omdat er een verschuiving plaatsvindt. De kosten nemen naar waarschijnlijkheid eerder af door een dalende instroom. Deze beweging wordt reeds duidelijk uit de cijfers van de JeugdzorgPlus: steeds minder jeugdigen komen in geslotenheid terecht.

Uitvoering

Op basis van de transformatievisie zal uw college een inkoopvisie en verwervingsstrategie opstellen.

Communicatie

Na vaststelling van de transformatievisie door uw raad zullen de organisaties die betrokken zijn geweest bij de totstandkoming worden geïnformeerd.

Bijlagen

- Transformatievisie JeugdzorgPlus 2023 en verder

Het college van burgemeester en wethouders

Datum: 31 augustus 2021

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Opmeer,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 31 augustus 2021;

gelet op de behandeling in de Commissie Samenlevingszaken van 27 oktober 2021;

besluit:

1. de 'Transformatievisie JeugdzorgPlus 2023 en verder' vast te stellen met daarin de drie speerpunten:
    a. het voorkomen van gesloten plaatsingen;
    b. het gecontroleerd afbouwen van gesloten plaatsingen;
    c. het bevorderen van de uitstroom uit de geslotenheid.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 10 november 2021.

voorzitter	griffier
G.J. van den Hengel	M. Versteeg